

Az Egészségügyi Világszervezet öttételes jól-lét kérdőívének vizsgálata a Semmelweis Egyetem elsőéves hallgatóinak körében

Dinyáné Szabó Mariann¹ ■ Pusztai Gabriella dr.²

¹Semmelweis Egyetem, Egészségügyi Közzolgálati Kar, Digitális Egészségtudományi Intézet, Budapest

²Debreceni Egyetem, Neveléstudományok Intézete, Debrecen

Bevezetés: A felsőoktatásban tanuló hallgatók jól-létének vizsgálata a nemzetközi kutatások érdeklődési körébe került, mert a felnőttkori egészség, mint érték, fontos szerepet játszik a jövő generációjának életében. **Célkitűzés:** A szerzők orvos- és egészségügyi tanulmányaikat megkezdő hallgatók körében vizsgálták a hallgató jól-lét értékét befolyásoló változókat (élettel való elégedettség, hallgatói eredményesség, egyetemi infrastruktúrával való elégedettség, sport, szülők anyagi helyzete). **Módszer:** A jól-lét mérésére az Egészségügyi Világszervezet WBI-5 (Általános Jól-lét Index, 5 tételes) magyar változatát használták. A WBI-5 belső megbízhatósága magas (Cronbach-alfa: 0,778). **Eredmények:** A kérdőív rotálatlan főkomponens-elemzése megerősíti a kérdőív homogenitását, az adatbázis használhatóságát (Kaiser–Meyer–Olkin-index = 0,748; Bartlett-teszt < 0,0001). Lineáris regresszió alkalmazásával ($R = 0,458$, $R^2 = 0,21$, $F = 16,33$, $p = 0,001$, a VIF-értékek 1 körüliek) kiszűrve a válaszokból azokat a magyarázó változókat, amelyek a legjobban befolyásolják a függő változó, a WBI-5 értékét: 1. pozitív lineáris kapcsolatot mutat a karral, az SWLS-pontszámmal, a sportolással, az egyetemi infrastruktúrával való elégedettséggel; 2. negatív lineáris kapcsolatot mutat a nemmel, a szülők anyagi helyzetével. **Következtetés:** A hallgatók jól-lét vizsgálata segítséget adhat a karoknak, az oktatóknak a hallgatóikban rejlő lehetőségek kibontakoztatásához, a feleslegesen stresszt okozó helyzetek kiküszöböléséhez. *Orv. Hetil.*, 2016, 157(44), 1762–1768.

Kulcsszavak: felsőoktatás, WHO WBI-5, SWLS, jóllét

Use of the short (5-item) version of the WHO well-being questionnaire in first year students of Semmelweis University

Introduction: Studies on well-being of students in higher education are in the centre of international research interest, because adult health as a value plays an important role in the life of future generation. **Aim:** The authors studied variables that affect the value of well-being (satisfaction with life, student success, satisfaction with academic infrastructure, sports and financial situation of parents) among medical and health science students starting their studies. **Method:** The Hungarian version of the World Health Organization WBI-5 (General Well-Being Index, 5-item version) were used. This questionnaire has a high internal reliability (Cronbach's alpha: 0.778). **Results:** The unrotated principal component analysis of the questionnaire survey confirmed the homogeneity of the database utility (Kaiser–Meyer–Olkin-index = 0.748; Bartlett test < 0.0001). On the basis of stepwise linear regression ($R = 0.458$, $R^2 = 0.21$, $F = 16.33$, $p = 0.001$, VIF values around 1) showed (i) a positive relationship with explanatory variables such as faculty and sport activity, satisfaction with life scale and university infrastructure, and (ii) a negative relationship with gender and parental substance. **Conclusion:** The authors conclude that short Well-Being Index is a reliable and valid instrument to measure positive quality of life of medical students. Furthermore, the Well-Being Index can help university faculties and lecturers to deploy the student facilities and to eliminate the harm of stress situations.

Keywords: higher education, WHO WBI-5, SWLS

D. Szabó, M., Pusztai, G. [Use of the short (5-item) version of the WHO well-being questionnaire in first year students of Semmelweis University]. *Orv. Hetil.*, 2016, 157(44), 1762–1768.

(Beérkezett: 2016. július 21.; elfogadva: 2016. augusztus 18.)

Rövidítések

ÁOK = Általános Orvostudományi Kar; BSc (Bachelor of Science) = főiskolai szintű diploma; df = szabadsági fok; EKK = Egészségügyi Közszolgálati Kar; FOK = Fogorvos-tudományi Kar; GYTK = Gyógyszerész-tudományi Kar; PCA = főkomponens-analízis; SWLS = (Satisfaction With Life Scale) Élettel Való Elégedettség Skála; t = t-statisztika; WHO WBI-5 = 5-ites WHO Well-Being Index (5 tételes WHO Általános Jólét Index)

A jövő gyógyítói és az egészségügy más területein dolgozni szándékozók a jelen orvosi, egészségügyi oktatás hallgatói. Ők azok, akiknek az egyetemi éveik alatti egészsége kihat a jövő társadalmának egészségére is, hiszen ezek a hallgatók, mint potenciális egészségügyi szakemberek, mint a jövő egészségügyét formáló döntéshozók vesznek majd részt a munka világában. Képzésük olyan társadalmi befektetés, amely csak akkor térül meg, ha a végzett hallgatók az elsajátított professzionális ismereteikkel, egészségesen tudnak munkába állni, és ott, ahová kiképezték őket [1].

Nemzetközi kutatások azt mutatják, hogy a magasabb jólét-érzésű hallgatók hatékonyabban tanulnak, jobban oldják meg a tanulmányok alatt jelentkező – stresszkeltő – problémákat, és ezáltal a tanulmányok befejezése után nagyobb a valószínűsége annak, hogy egészséges személyiségként veszik fel a társadalmi, szakmai, vezetői szerepeket [2]. A felsőoktatásban – a nem tradicionális hallgatók létszámának növekedésével számolva – a hallgatói és intézményi célok magvalósulását jobban segítheti a hallgatói egészség és jólét gondozása, hiszen a hallgató testi, lelki és érzelmi jóléte az eredményes tanulás meghatározó tényezője [3].

Az egyén akkor egészséges, ha az életműködései az adott környezetben kiegyensúlyozottak, a lelki élete harmonikus és a társadalmi környezet vele szemben támasztott elvárásainak meg tud felelni. A WHO definíciója (1946) szerint az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, és nem csupán a betegség hiánya vagy fogyatékoság [4]. Ebből következően az egyén jóléte a saját maga által, a környezete által, valamint a társadalom által befolyásolt olyan állapot, amelyen az élettel való általános elégedettség, a közösségbeli részvétel, az eredményesség, annak szubjektív érzése értendő, amelyben az egyén belső világában rejlő jellemzők is szerepet kapnak [5].

A jólét – *Diener* definíciója szerint – magába foglalja a boldogságot, az élettel való elégedettséget, a pozitív érzelmi tényezőket, valamint számos szociális és egészségügyi haszonnal társul és kihívásokat tartalmaz [6]. A jólét felfogható mint pozitív lelki egészség. Sok tanulmány foglalkozik a hiánya miatt bekövetkező öngyilkosság és depresszió veszélyével, amelyek tünetei már az egyetemista életszakaszban is megjelenhetnek [7, 8].

A hallgatói jólét is olyan összetett konstrukció, amelynek mentális, érzelmi, lelki, szociális és fizikai aspektusai vannak, amelyek szorosan összefüggnek egy-

mással, és együttműködnek egy „kiegyensúlyozott egész részeként”. Állandó balanszírozásra van szükség, miközben a részterületek növekedésével és integrálódásával fejlődik maga az „egész” [9]. A felsőoktatásba való bekezdéssel növekszik a hallgatót érő stresszhatások száma, valamint az ezek erőssége: nő az önálló döntéseik száma, a kapcsolataik ártrendeződnék, az új környezetbe való beilleszkedés is erős stresszfaktor stb. A nem megfelelő megküzdési mód megválasztása negatív stresszkezelési szokások kialakulásához vezethet, amelyeket meg kell próbálni megelőzni az egyénnek is és a környezetnek is [10].

Az egyének akkor tudják befolyásolni a saját jólét-érzésüket, ha van megfelelő önismeretük, és így tudatosan élik az életüket, felismerik a vágyaikat, kielégítik a szükségleteiket és alkalmazkodni tudnak a változásokhoz. Ilyen értelmezésben az egészség saját erőforrásként jelenik meg [11]. Ebben a felfogásban az egyetemi hallgatók jóléte úgy is jellemezhető, hogy képesek optimalizálni önmaguk és mások egészségét és képességeit, és eredményesnek érzik magukat [12].

A „tanult sikeresség” (eredményesség) – mint készség – elsajátítása a hallgatói időszak alatt növeli a hallgatók megküzdőképességét, az élettel való elégedettségét, a magasabb jólét-érzetet és megelőzőként hathat a stressz okozta megbetegedések kialakulására. A későbbi, segítő munkájukat is hatékonyabbá teheti, ha a hozzájuk fordulóknak is ezt az attitűdöt tudják kialakítani [13, 14].

A pozitív pszichológia szemléletét követve, azokat a tényezőket kutatjuk, amelyek az egyének és a hallgatói közösségek jólétét elősegítik és prediktívek [15]. A hallgatói jólét-érzetet előnyösen befolyásolja az élettel való szubjektív elégedettség, a sportolás, mint a saját egészséggel való törődés [16], a szülők anyagi helyzete, az intézményi környezettel való elégedettség. A karok, csoportok közössége nagymértékben elősegítheti az egyéni és közösségi – pozitív – célok elérésének lehetőségét [17], valamint lehetőséget adhat a nem tanulmányi – de egyes hallgatók által követendőnek tartott – normakövető viselkedés elkerüléséhez [18]. A család jó anyagi helyzete kedvezően hathat a hallgatói jólétre. A magas jólét-érzet és az eredményes tanulás fontos szerepet játszik a tanulási cél melletti kitartásban, a szélesebb kapcsolati háló kialakításában, egyben megkönnyíti a felsőoktatás céljainak a magvalósulását.

A vizsgálat célkitűzése a szakmai tanulmányaik kezdetén lévő hallgatói mintán megvizsgálni – az eredményességi változók tükrében – a hallgatói jólét támogató tényezőit az egyetemre való belépés idején. Választ keresni arra, hogy a függő változóként definiált WHO WBI-5 kérdéssor értékeit minként befolyásolják a hallgatói eredményesség, az SWLS-kérdőívre adott pontszám értéke, a szülők anyagi helyzete, a sporttevékenység, az egyetemi infrastruktúrával való elégedettség. Vizsgáldtunk a nemek és a lakóhely településtípusa tekintetében is.

Módszer

Minta

A vizsgálatban a Semmelweis Egyetem négy karának – ÁOK, FOK, GYTK, EKK – elsőéves hallgatói vettek részt, a 2014–2015-ös tanév első félévében. A hallgatók önkéntes alapon töltötték ki az online kérdőívet, amelyet az egyetemi hálózaton érhettek el. A mintát 377 hallgató adatai alkotják, a következő arányban: ÁOK = 43 (11%), FOK = 161 (43%), GYTK = 102 (27%), EKK = 71 (19%). Az utóbbiak BSc-szinten tanulnak, míg a többiek osztatlan, mesterképzésben, ezért kari kontextusba helyeztük a vizsgálatot. A minta véletlenszerűnek tekinthető a hallgatói kitöltési önkéntesség miatt.

A kérdőív tartalmazta a WHO WBI-5, 5 tételű, négyfokú (Likert-skála 0–3-ig) jól-léti index kérdéssorát, az étellel való elégedettséget mérő skála (SWLS) kérdéssorát, és ezeken kívül még több, a hallgatói életre vonatkozó kérdést is.

A függő változó a szubjektív jól-lét (WHO WBI-5). A magyarázó változók: az étellel való elégedettség (SWLS-pontszám), az egyetemi infrastruktúrával való elégedettség, a sport, a kar, a család szubjektíven megítélt anyagi viszonyai, a lakóhely településtípusa.

Leíró statisztikát, független kétmintás t-tesztet, egy szempontos varianciaanalízist, illetve lineáris regressziót használtunk. A számításokat az SPSS Statistics 23.0 programcsomaggal végeztük.

Mérőeszközök

Általános Jól-lét Index (WHO WBI-5)

Az Egészségügyi Világszervezet Jól-lét Indexének rövidített változata: 5 tételű, Likert-skála 0–3, a hallgatók elmúlt két hetére vonatkozóan ad információt. A mérőeszköz magyar populációra való adaptálása és validálása a Hungarostudy 2002 vizsgálat keretein belül történt meg [19].

Élettel Való Elégedettség Skála (Satisfaction With Life Scale)

A szubjektív pszichikai jól-lét mérésére az étellel való elégedettséget mérő SWLS-skálát alkalmaztuk, amelynek eredetileg három komponense van: elégedettség, kellemes érzések, valamint az utóbbi hiánya [20]. Az ötkérdéses kérdőívvel az elsőt mértük. A skála értékei 1–7-ig terjednek. A kérdésekre adott válaszok összegének maximális pontszáma 7 és 35 pont között mozog [21]. Pozitív megfogalmazású, az elért magasabb pontszám az étellel való magasabb elégedettséget mutat. Az SWLS-kérdőív kérdései:

1. Az életem szinte minden területen közel áll a tökéleteshez.
2. Kitűnök az életkörülményeim.

3. Elégedett vagyok az életkörülményeimmel.
4. Mind ez idáig elértem az általam fontosnak tartott dolgokat az életben.
5. Ha újra leélhetném az életem, szinte semmit sem változtatnék rajta.

A teszt belső konzisztenciája mintánkban jónak mutatkozott (Cronbach-alfa = 0,781, a Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) -index = 0,707; Bartlett-teszt < 0,0001).

Szubjektív Hallgatói Eredményességi Index

Azért hoztuk létre, hogy azonosítani tudjuk a kapcsolati struktúrák által létrejövő – erőforrások által meghatározott – háttértényezőket, amelyek szerepet játszanak a szubjektív eredményesség kedvező alakulásában. Az eredményes hallgatónál kimutatható: az intézményi és tanulmányi folytonosság, a tanulmányok iránti elköteleződés, az involváltság, az akadémiai normák elfogadása, a saját tanulásában való aktív részvétel, a tanulmányi célja melletti kitartás, valamint a munkavállalási és későbbi továbbtanulási hajlandóság [22]. A képzett öt alcsoport pontszámainak összege adja az „eredményességi pontszámot”, amelyből dichotóm változót hoztunk létre, a változó megoszlása alapján: a rendezett pontszám intervallumának alsó kétharmadába az „Átlagos vagy gyengébb”, a felső harmadába az „Eredményesebb” hallgatók kerültek.

Az infrastruktúrával való elégedettség meghatározása

Vizsgáltuk, hogy a hallgatók milyen mértékben elégedettek az őket körülvevő infrastruktúrával. A kérdőívben 18 kérdés öleli fel (oktatók, a tantárgy érdekessége, gyakorlati helyek, vallásgyakorlási lehetőség stb.) ezt a területet. Az adható válasz értékei 1–4 közöttiek (4 = nagyon elégedett, 1 = nagyon elégedetlen). A kérdésekre adott válaszok összegének maximális pontszáma 0 és 72 pont között változik. A rendezett pontszám intervallumának alsó kétharmadába tartoznak a kevésbé megelégedettek („szerevényebb infrastruktúra”), a felső harmadába pedig az elégedett és nagyon elégedett („Gazdagabb infrastruktúra”) hallgatók.

Statisztikai analízis

Az elemzéseket az IBM SPSS Statistics 23.0 programcsomaggal végeztük (SPSS, Chicago, IL). Két csoport összehasonlítására független kétmintás t-tesztet, kettőnél több csoportra pedig egy szempontos varianciaanalízist használtunk. A hatásméret kifejezésére a Hedge-g/Cohen-d-értéket számítottuk a kapott SPSS-adatok alapján, egy internetes alkalmazás segítségével [23]. Többváltozós analízis során PCA-t és lineáris regressziót alkalmaztunk a hatásos változók szűrésére. Szignifikáns eredménynek a $p < 0,05$ értéket tekintettük.

Eredmények

Az ötételes WHO Általános Jól-lét Skála belső megbízhatósága jó, a Cronbach-alfa értéke 0,778.

Az item-analízisben a megfigyelt változók korrelációi mindenhol szignifikáns eredményt adtak, a reproduced korrelációk 0,35 és 0,70 között mozogtak. A rotálatlan főkomponens-analízis megerősítette a kérdőív homogenitását: az egyetlen, egynél nagyobb saját értékű komponens által magyarázott variancia elérte a 53,86%-ot; az egyes kérdések töltéssúlyai pedig 0,60 és 0,83 közöttiek (1. táblázat).

Mintánkban az Általános Jól-lét Skálán az összpontszám férfiaknál szignifikánsan ($p < 0,001$) magasabb, mint nők esetén (2. táblázat).

A Hedge-g értéke a két csoport közötti különbség mértékét (effect size) jellemzi, ami jelen esetben közepes

1. táblázat | A WHO WBI-5 kérdőív tételének jellemző adatai ($n = 377$) (a skála számértékei 0 és 3 közé esnek)

Kérdések: Az elmúlt két hét során...	PCA-töltés- súlyok	Reproduced töltéssúlyok	Átlag ± szórás
1. Vidámnak és jókedvűnek éreztem magam.	0,83	0,62	1,93 ± 0,75
2. Nyugodtnak és ellazultnak éreztem magam.	0,79	0,61	1,22 ± 0,83
3. Aktívnak és élénknek éreztem magam.	0,78	0,70	1,53 ± 0,82
4. Ébredéskor frissnek és kipihentnek éreztem magam.	0,64	0,35	0,78 ± 0,81
5. A napjaim tele voltak számomra érdekes dolgokkal.	0,60	0,41	1,72 ± 0,75

2. táblázat | A WHO WBI-5 kérdőív összpontszámának összehasonlítása nemek szerint

Nem	n	Átlag ± szórás	t	df	Sig. (2-tailed)	95% CI értékei	Hedge-g
Férfi	114	8,02 ± 2,86	3,87	375	0,000	0,60	1,85 0,43
Nő	263	6,80 ± 2,82					

3. táblázat | A WHO WBI-5 kérdőív összpontszámának összehasonlítása településtípusok szerint

Település típusa	n	Átlag ± szórás	Minimum	Maximum
Tanya, falu, község	60	7,1000	0,00	15,00
Kisebb város	116	7,2155	0,00	15,00
Megyeszékhely, főváros	201	7,1642	0,00	15,00
Összes	377	7,1698	0,00	15,00

4. táblázat | A WHO WBI-5 kérdőív összpontszámának összehasonlítása karok szerint

Kar kódja	n	Átlag ± szórás	Minimum	Maximum
ÁOK	43	7,84 ± 3,03	1,00	12,00
FOK	161	6,70 ± 2,88	0,00	15,00
GYTK	102	7,10 ± 2,5	0,00	13,00
EKK	71	7,93 ± 3,14	1,00	15,00
Összes	377	7,20 ± 2,88	0,00	15,00

5. táblázat | A WHO WBI-5 kérdőív összpontszámának összehasonlítása sportolás szerint

Rend- szeresen sportol	n	Átlag ± szórás	t	df	Sig. (2-tailed)	95% CI értékei	Hedge-g
Nem	311	7,02 ± 2,86	-2,12	375	0,035	-1,58 -0,06	0,29
Igen	66	7,85 ± 2,93					

erősségű: az index a Cohen-d alternatív változata erősen eltérő mintaszám esetén.

Településtípusonként vizsgálva a WHO WBI-5 kérdőív megoszlását adódik, hogy ha nem is szignifikáns mértékben, de a „Tanya, falu, község” településtípus átlagpontszáma alacsonyabb, mint a másik két településtípus – „Kisebb város” és a „Megyeszékhely, főváros” – esetén (Levene-teszt $p = 0,598$, a csoportok varianciája homogénnek tekinthető, ANOVA: $F = 0,032$, $p = 0,968$) (3. táblázat).

Karok között vizsgálva a kérdőív megoszlását, megkapjuk, hogy az egy szempontos ANOVA szignifikáns eltérést ad: Levene-teszt $p = 0,598$ (a karok között a varianciája homogén), $F = 3,934$, $p = 0,009$. A Bonferroni post hoc használata alapján a FOK-EKK karok között szignifikáns ($p < 0,016$) az eltérés az EKK hallgatói számára: a Hedge-g értéke a két csoport között közepes erősségű (0,42) (4. táblázat).

Megvizsgálva a sporttal való kapcsolatot, szignifikáns eredményt kapunk a rendszeresen sportolók javára, Hedge-g = 0,29 (5. táblázat).

Nagyon érdekes a hallgatói eredményességgel kapcsolatos eredmény. Azok a hallgatók mutatkoznak eredményesebbnek, akiknek a WHO WBI-5 kérdőív összpontszáma magasabb, azaz akiknek az általános jól-lét érzete magasabb. A Hedge-g értéke (0,33) a két csoport közötti közepes erősségű eltérést mutat az „Eredményesebb” hallgatók javára (6. táblázat).

Azoknál a hallgatóknál magasabb az általános jól-lét érzet, akik magasabbnak ítélik az egyetemi infrastruktúrát, mert feltehetően jobban élnek ezekkel a lehetőségekkel. A Hedge-g értéke (0,588) a két csoport közötti jó közepes erősségű eltérést mutat a „Gazdagabb infrastruktúra” megítélésű hallgatók javára (7. táblázat).

6. táblázat | A WHO WBI-5 kérdőív összpontszámának összehasonlítása a hallgatói eredményesség szerint

Hallgatói eredményesség	n	Átlag ± szórás	t	df	Sig. (2-tailed)	95% CI értékei	Hedge-g
Átlagos vagy gyengébb	311	6,87 ± 2,84	-2,96	375	0,003	-1,54	-0,31
Eredményesebb	66	7,80 ± 2,87					

7. táblázat | A WHO WBI-5 kérdőív összpontszámának összehasonlítása az egyetemi infrastruktúrával való elégedettség szerint

Egyetemi infrastruktúrával való elégedettség	n	Átlag ± szórás	t	df	Sig. (2-tailed)	95% CI értékei	Hedge-g
Szerényebb infrastruktúra	172	6,28 ± 2,85	-5,67	375	0,000	-2,19	-1,06
Gazdagabb infrastruktúra	205	7,91 ± 2,69					

8. táblázat | A WHO WBI-5 kérdőív regressziós vizsgálata

Változók	Nem standardizált együtthatók		Standardizált együtthatók	Szignifikancia	Parciális korreláció	Variansia-infláló faktor (VIF)
	B	Standard hiba	Beta (β)			
Constant	4,159	1,119		0,000		
Kar	0,568	0,156	0,182	0,000	0,186	1,166
Nem	0-1,405	0,295	-0,224	0,000	-0,241	1,032
SWLS H	0,147	0,026	0,280	0,000	0,282	1,150
Szülők anyagi helyzete	-0,265	0,105	-0,119	0,012	-0,131	1,038
Sporttevékenység	0,681	0,373	0,090	0,068	0,095	1,132
Egyetemi infrastruktúrával való elégedettség	1,231	0,277	0,213	0,000	0,225	1,071

Stepwise lineáris regressziós elemzéssel (célváltozónk a WBI-5 függő változó) kiszűrtük azokat a magyarázó változókat, amelyek a legjobban befolyásolják a függő változót (8. táblázat).

A WHO WBI-5 pontszámának becslő egyenlete

$$\text{WHO WBI-5} = 4,159 + 0,568 \text{ Kar} - 1,405 \text{ Nem} + 0,147 \text{ SWLS}_H - 0,265 \text{ Szülők anyagi helyzete} + 0,681 \text{ Sporttevékenység} + 1,231 \text{ Egyetemi infrastruktúrával való elégedettség}$$

A regresszióban ($R = 0,458$, $R^2 = 0,21$, $F=16,33$, $p = 0,001$) minden változó hatása szignifikáns, a VIF (variance inflation factor, varianciainfláló faktor) értékei jók, a változók ortogonálisak, nincs a változók között lineáris függvénytípusú kapcsolat, azaz multikollinearitás (9. táblázat).

Megbeszélés

Az elsőéves hallgatók körében nem reprezentatív mintán alkalmazott és elemzett WHO WBI-5 kérdőív tételeinek belső konzisztenciája jó (Cronbach-alfa: 0,778). A kérdőív rotálatlan főkomponens-elemzése megerősíti a kér-

dőív homogenitását, az adatbázis használhatóságát (Kaiser–Meyer–Olkin-index [KMO] = 0,748; Bartlett-teszt <0,0001).

A hallgatók neme szerint a WHO WBI-5 kérdőív Hedge-g, értéke a két csoport között közepes erősségű, a férfiak esetében az érték magasabb, a férfiak jobban érzik magukat az egyetemen.

A település típusa ugyan szignifikáns módon nem befolyásolja ($p = 0,968$) a WHO WBI-5 kérdőív megoszlását, de a „Tanya, falu, község” településtípus esetén az átlag pontszáma alacsonyabb, mint a másik két település esetén („Kisebb város”, „Megyeszékhely, főváros”).

A négy kar között a WHO WBI-5 kérdőív szignifikáns eltérést adott a FOK–EKK karok között ($p < 0,016$, a Hedge-g értéke közepes erősségű [0,42]): az EKK hallgatói jobban érzik magukat. A másik három kar hallgatói között nincs szignifikáns eltérés, a hallgatók egyformán ítélik meg helyzetüket az egyetemen. A sporttevékenység pozitívan hat a WHO WBI-5 értékeire.

A hallgatói egyetemi eredményességet vizsgálva azt találtuk, hogy azok a hallgatók mutatkoznak eredményesebbnek, akiknek a WHO WBI-5 kérdőív összpontszáma magasabb, azaz akiknek a jól-lét érzete magasabb (Hedge-g = 0,33 közepes erősségű eltérést mutat az „Eredményesebb” hallgatók javára).

9. táblázat | Összefoglaló táblázat

Változó	B együttható előjele	Magyarázó változó hatása a függő változóra
Kar	+	A kar kódjának sorszáma szerint növekvő a WBI értéke is.
Hallgató neme	-	A férfiaknál a WBI értéke magasabb.
SWLS-pontszám	+	Élettel való elégedettség értékének növekedése a WBI értékét is növeli. A legjobban befolyásoló tényező a standardizált β -értékek szerint, mivel itt van a legnagyobb érték.
Szülők anyagi helyzete	-	Az alacsonyabb anyagi helyzetű szülők gyermekeinek jobb a WBI-értéke.
Sporttevékenység	+	A sport emeli a WBI értékét.
Egyetemi infrastruktúrával való elégedettség	+	Az egyetemi infrastruktúrával való elégedettség emeli a WBI értékét.

Kar kódja: 1. ÁOK, 2. FOK, 3. GYTK, 4. EKK.

Nem: 1 = férfi; 2 = nő.

SWLS-pontszám: A kérdőív 5 tételére adott pontszámok összege.

Szülők anyagi helyzete: 1 = átlagnál gyengébb, 2 = átlagos, 3 = átlagnál valamivel jobb, 4 = jó, 5 = nagyon jó.

Sporttevékenység: 1 = nem sportol, 2 = rendszeresen sportol.

Egyetemi infrastruktúrával való elégedettség: 1 = szerényebb infrastruktúra, 2 = gazdagabb infrastruktúra.

Lineáris regresszió alkalmazásával ($R = 0,458$, $R^2 = 0,21$, $F = 16,33$, $p = 0,0001$, a VIF-értékek 1 körüliek) kiszűrtük a hallgatói válaszokból azokat a magyarázó változókat, amelyek a legjobban befolyásolják a függő változó WHO WBI-5 értékét. A modellben a *nem* (a férfiak jobban érzik magukat az egyetemen), a *kar* (az ÁOK-hoz viszonyítva sorrendben jobban érzik magukat a FOK, GYTK, EKK kar hallgatói), *SWLS-pontszám* (minél magasabb az Élettel Való Elégedettség Skála értéke, annál magasabb a WHO WBI-5 értéke is) változók között egyértelmű a pozitív kapcsolat. A parciális korreláció értéke is itt a legmagasabb, azaz 0,282, a *szülők anyagi helyzete* (érdekes, hogy az alacsonyabb anyagi helyzetben lévő szülők gyermekeinek jobb a WHO WBI-5 kérdőív értéke, ők jobban értékelik, jobban hatnak rájuk az egyetemi körülmények), a *sporttevékenység* (a rendszeres sporttevékenység pozitívan befolyásolja a WHO WBI-5 kérdőív értékét), az *egyetemi infrastruktúrával való elégedettség* (azoknak a hallgatóknak magasabb a WHO WBI-5 kérdőív értéke, akik az egyetemi infrastruktúrát magasabbnak értékelik, ösztönzőleg hat a pozitív egyetemi körülmény a jól-lét érzésre).

Látható, hogy a jól-léti koncepció erkölcsi, emberi képesség és eredményességi szempontból fogalmazódik meg. Az egyetemi évek alatt, a szakmai felkészülés idején fontos a hallgatók számára, hogy olyan mikrokozmoszban éljenek, amely segít kialakítani a felelős viselkedést és felkészíti a felelős szakmai munkára. A tanulmányok meg-

kezdésekor a hallgatóknak – különösen – sok külső segítségre van szüksége ahhoz, hogy eredményesek lehessenek a tanulmányaikban, és a magas szintű jól-lét érzés ennek meglétét tanúsíthatja.

Anyagi támogatás: A közlemény megírása és a kutatómunka anyagi támogatásban nem részesült.

Szerzői munkamegosztás: D. Sz. M.: Mint doktoranda végezte a kérdőíves felmérést, annak statisztikai feldolgozását, a dolgozat összeállítását, megírását. P. G.: Témaavezetőként mentori segítséget adott, és részt vett a szövegezésben. A cikket mindketten elolvasták és jóváhagyták.

Érdekltségek: A szerzőknek nincsenek érdekltségeik.

Irodalom

- [1] Stewart-Brown, S., Evans, J., Patterson, J., et al.: The health of students in institutes of higher education: an important and neglected public health problem? *J. Public Health Med.*, 2000, 22(4), 492–499.
- [2] Awartani, M., Whitman, C. V., Gordon, J.: Developing instruments to capture young people's perceptions of how school as a learning environment affects their well-being. *Eur. J. Educ.*, 2008, 43(1), 51–70.
- [3] Pusztai, G.: From the invisible hand to friendly hands. Interpretive communities of students in higher education. [A láthatatlan kéztől a baráti kezekig. Hallgatói értelmező közösségek a felsőoktatásban.] Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2011. [Hungarian]
- [4] WHO Health Definition. <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>
- [5] Central Statistical Office: The well-being indicator system in Hungary, 2013. [Központi Statisztikai Hivatal: A jólét magyarországi indikátorrendszere, 2013.] Központi Statisztikai Hivatal, 2014. <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/jollet13.pdf> [Hungarian]
- [6] Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., et al.: The Satisfaction with Life Scale. *J. Personality Assessment*, 1985, 49(1), 71–75.
- [7] Hellivell, J. F.: Well-being and social capital: Does suicide pose a puzzle? National Bureau of Economic Research, Cambridge, 2004.
- [8] Bates, M. J., Bowles, S. V.: Review of well-being in the context of suicide prevention and resilience. RTO-MP-HFM-205, DTIC Document, 2011. <http://www.dtic.mil/>
- [9] Pusztai, G., Baltatescu, S., Kovacs, K., et al.: Social capital and student well-being in higher education. A theoretical framework. *Hungarian Educ. Res. Assoc.*, 2012, 2(1), 54–73.
- [10] Pusztai, G.: School and community: High school sectarian turn of the millennium. [Iskola és közösség: Felekezeti középiskolások az ezredfordulón.] Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. [Hungarian]
- [11] Fredrickson, B.: The power of positive emotions. [A pozitív érzelmek hatalma.] Akadémiai Kiadó, Budapest, 2015. [Hungarian]
- [12] Masters, G. N.: "Conceptualising and researching student well-being", 2004. http://research.acer.edu.au/research_conference_2004/1
- [13] Csíkszentmihályi, I., Csíkszentmihályi, I. S.: Live well! [Élni jó!] Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011. [Hungarian]

- [14] *Kopp, M., Skrabski, Á., Szedmák, S.*: Psychosocial risk factors, inequality and self-rated morbidity in a changing society. *Soc. Sci. Med.*, 2000, 51(9), 1351–1361.
- [15] *Pikó, B.*: Mission of positive psychology in modern society. [A pozitív pszichológia missziója a modern társadalomban.] *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 2004, 5(4), 289–299. [Hungarian]
- [16] *Kovács, K.*: Sport activity as a supportive factor in higher education. [A sportolás mint támogató faktor a felsőoktatásban.] *Ok-tatókutatások Könyvtára 2*. Debrecen, 2015. [Hungarian]
- [17] *Pikó, B.* (ed.): Protective factors footsteps. Health promotion and prevention of substance abuse in adolescence. [Védőfaktorok nyomában. A káros szenvedélyek megelőzése és egészségfejlesztés serdülőkorban.] *L'Harmattan Kiadó*, Budapest, 2010. [Hungarian]
- [18] *Kopp, M., Székely, A., Skrabski, Á.*: Religion and health in changing society. [Vallásosság és egészség az átalakuló társadalomban.] *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 2004, 5(2), 103–125. [Hungarian]
- [19] *Rózsa, S., Réthelyi, J., Stauder, A., et al.*: The general Hungary-study 2002 nationally representative survey methodology and a psychometric test battery used features. [A Hungarostudy 2002 országos reprezentatív felmérés általános módszertana és a felhasznált tesztbatteria pszichometriai jellemzői.] *Psychiatria Hungarica*, 2003, 18(2), 83–94. [Hungarian]
- [20] *Diener, E.*: Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 1999, 125(2), 276–302.
- [21] *Diener, E.*: Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 1984, 95(3), 542–575.
- [22] *Pusztai, G.*: Not inevitable, only uncertain for eye. Concepts and indicators for student's efficiency in higher education research. In: Nagy, P. T., Veroszta, Zs. (eds.): Higher education research. [„Nem biztos csak a kétes a szememnek...” Hallgatói eredményességi koncepciók és mutatók a felsőoktatás-kutatásban. In: Nagy, P. T., Veroszta, Zs. (szerk.): A felsőoktatás kutatása.] *Gondolat Kiadó*, Budapest, 2014. [Hungarian]
- [23] Effect Size Calculator for T-Test. <http://www.socscistatistics.com/effectsize/Default3.aspx>

(Dinyáné Szabó Mariann,
Budapest, Tamási Áron u. 18., 1124
 e-mail: dinyane.mariann@public.semmelweis-univ.hu)

Szakorvosi állás

A Szent Margit Rendelőintézet bőrgyógyász szakorvost keres, azonnali belépéssel, teljes vagy részmunkaidőben, akár vállalkozási formában.

Fényképes önéletrajzot a következő email címre várunk:

thomka.gyorgy@obudairendelok.hu